GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḐI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O serie garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 38. *Joi, 19 Februariu (3 Martie).* **1887.**

Brașovŭ, 18 Februariu 1887.

Tótă lumea se întrébă cu îngrijire: Aveavomŭ rĕsboiu la primăvéră?

Vedemŭ, că pregătirile se facŭ cu mare înteţire ca și când ar fi lucru hotărîtŭ, că peste o lună, douĕ, oștirile se vorŭ pune în mișcare și tunurile vorŭ bubuì. Cu tóte aceste nimenĭ nu scie ce va eși din politica, ce o clocesce Bismarck cu soţii sĕi din diplomaţiă.

Tocmai în acéstă nesciinţă și nesiguranţă generală se esprimă adevĕratulŭ periculŭ alŭ situaţiunei. Ne tememŭ, că sguduitura, ce va venì deodată, va fi teribilă, ca la cutremurulŭ de pămêntŭ din Liguria, și că cu tóte pregătirile lorŭ statele vorŭ fi surprinse de vehemenţa ei.

Combinaţiile de alianţe între diferitele puterĭ nu mai iau sfîrșitŭ. Aci se crede că Germania merge mână în mână cu Rusia, aci se vorbesce de-o recélă a amiciţiei între aceste puterĭ și de-o viitóre cooperare franceso rusă, aci se accentuéză legătura dintre Austro-Ungaria și Germania, aci se asigură, că ea nu mai are importanţa de mai înainte și că în casulŭ unui rĕsboiu cu Rusia monarchia nóstră va rĕmâné isolată.

In momentele de faţă este la ordinea ḑilei și atitudinea Italiei. Ce va face Italia? Cu cine va merge Italia? Eată întrebările ce preocupă aḑĭ în mare mĕsură lumea politică. Italia póte pune pe piciorŭ de rĕsboiu patru sute de mii de ómenĭ, prin urmare va fi de mare însemnătate pentru statele beligerante a sci, décă vorŭ avé pe Italienĭ ca amicĭ, orĭ ca inimicĭ.

Ḑiarele germane au avutŭ ḑilele aceste o înfocată dispută cu ḑiarele rusescĭ, din causa cunoscutului articulŭ alŭ lui „Nord“, în care se ḑicea, că Rusia trebue sĕ-șĭ întórcă privirile spre apusŭ, unde se petrecŭ lucrurĭ mai însemnate ca în Bulgaria. La asigurările continue ale foilorŭ bismarckiane, că Germania n'are interese în Orient, Germanii au așteptatŭ ca Rușii sĕ rĕspundă: nicĭ noi n'avemŭ interese la Rinŭ. Ei rĕspunseră însĕ din contră, că au marĭ interese în apusŭ, căcĭ nu potŭ suferi ca Francia sĕ fiă sdrobită într'unŭ viitorŭ rĕsboiu și ca astfelŭ echilibrulŭ europénŭ sĕ fiă cu totulŭ sdruncinatŭ.

Limbagiulŭ acesta, se înţelege, a produsŭ multă supĕrare în Berlinŭ și pressa oficiósă germană a începutŭ sĕ accentueze din nou legăturile cu Austria și sĕ asigure, că și cu Italia s'a reînoitŭ alianţa de mai înainte. Unele foi ca „Kölnische Ztg.“ debutéză cu scirĭ sensaţionale despre acéstă alianţă. Noulŭ tractatŭ cu Italia sĕ fiă deja subsemnatŭ și Italiei sĕ i se fi concesŭ întrînsulŭ marĭ avantage. In schimbŭ Italia sĕ se fi obligatŭ a da ajutorŭ Germaniei, décă va fi atacată din partea Franciei, ér décă Austria va fi atacată de către Rusia sĕ rĕmână neutrală.

Suntŭ caracteristice „descoperirile“ de felulŭ acesta, și bătătóre la ochĭ este tăcerea completă a foilorŭ germane despre „avantagele,“ ce le va avé Italia. Lumea a devenitŭ sceptică și se îndoiesce în adevĕrulŭ faimelorŭ respândite. Mai aprópe de adevĕrŭ vorŭ fi, credemŭ, aceia, carĭ suntŭ de părere, că Italia n'a luatŭ încă o decisiune în privinţa acésta.

Destulŭ că pressa germană rĕspunde la ameninţările foilorŭ rusescĭ cu punerea în perspectivă a alianţei germano-austro-italiane. De aci conchidŭ unii, că amiciţia ruso-germană s'a rĕcitŭ. „Journal de St. Petersbourg“ caută ce-i dreptŭ a mulcomì puţinŭ opiniunea publică germană ḑicêndŭ, că relaţiunile dintre douĕ marĭ imperii, între carĭ esistă legăturĭ d'unŭ vécŭ, nu potŭ depinde dela una séu mai multe corespondenţe, carĭ suntŭ mai multŭ producte ale fantasiei; dér „Nord“ continuă de altă parte cu ameninţările. „Rusia“, ḑice elŭ, „vede că sórtea Europei este în mânile sale și că nicĭ o putere nu póte întreprinde ceva, fără a sci mai înainte, pe care parte va fi Rusia.... Nu, Rusia nu vrea sĕ ia asupră'șĭ nicĭ o îndatorire, când póte juca rolulŭ de arbitru“.

Unde a adusŭ fatala rivalitate dintre Germania și Francia pe biata Europă, ca Rusia sĕ facă pe provedinţa ei!

Bărbatulŭ de statŭ englesŭ Charles Dilke publică în „Fortnightly Rewiew“ unŭ șirŭ de articulĭ despre actuala situaţiune politică europénă. Puterea militară a Rusiei, ḑice elŭ, este așa de mare, încâtŭ în casulŭ unui conflictŭ franceso-germanŭ, Austria nu póte restabili echilibrulŭ, căcĭ Rusia o póte sdrobi séu celŭ puţinŭ o póte ţiné în șahŭ, silindŭ totodată pe Germanĭ sĕ concentreze la graniţă spre Rusia 200,000 ómenĭ. Se pote afirma, ḑice Dilke, că pentru Germania e prea târḑiu a bate și pe Francia și pe Rusia deodată, ar fi o nebuniă décă nu sinucidere, când Germania ar ataca acum pe Francia séu pe Rusia, de aceea Germania va continua a asigura pe Rusia de amiciţia sa, cu tóte că coaliţiunĭ în contra puterei nordice i-ar venì acum fórte bine.“

O asemenea coaliţiune ar fi aceea cu Italia. Ea ar restabili încâtvă echilibrulŭ de care vorbesce Dilke. E vorba numai décă Italianii în adevĕrŭ au voiă de a se alia din nou cu Prusso-Germania și pentru care preţŭ.

Administraţia justiţiei și Românii.

De sub poiana Tomi, Faurŭ 1887.

Este faptŭ constatatŭ prin statistică, că 3 din 4 părţĭ ale locuitorilorŭ Ardealului suntŭ Românĭ. Conformŭ articulului de lege 44 din 1868, adecă legea de naţionalitate în vigóre. ar trebui sĕ urmeze ca consecinţă naturală, că atâtŭ la forurile judecătorescĭ de instanţa I, câtŭ și la cele de instanţa II-a sĕ se aplice funcţionarĭ românĭ, atâtŭ de conceptŭ câtŭ și de manipulaţiune. atâţĭ, încâtŭ sĕ fiă în proporţiune cu numĕrulŭ locuitorilorŭ românĭ, ér dintre străinĭ celŭ puţinŭ o parte sĕ scie limba românéscă.

Nu ne aducemŭ aminte, ca vreodată sĕ se fi satisfăcutŭ postulatelorŭ acestei legĭ; ne aducemŭ însĕ aminte, că totușĭ mai înainte s'a observatŭ óre care paritate numerică la tabla din Têrgulŭ Murĕșului, așa că numĕrulŭ de 6 juḑĭ, 1 președinte de senatŭ, câţĭva concipienţĭ, 1 vicedirectorŭ de cancelariă, 1 subjude la judecătoria cercuală s'a consideratŭ ca numĕrŭ stabilŭ, asemenea au fostŭ și în alte oficii aplicaţĭ baremĭ câţĭva Românĭ. —

Cu începerea erei mai nouĕ numĕrulŭ stabilitŭ prin usŭ s'a știrbitŭ și loculŭ Românilorŭ nu fù ocupatŭ prin alţĭ Românĭ. — Așa postulŭ de vice-președinte de senatŭ alŭ lui Moga, de vice-directorŭ la tablă alŭ lui Feneșanŭ, de jude la tablă alŭ lui Popoviciu și Stoica, de subjude la judecătoria cercuală alŭ lui Velicanŭ etc. s'au ocupatŭ totŭ prin neromânĭ.

Abstrăgêndŭ dela acea împrejurare, că este lege și esistă datină și praxă rĕdicată la valóre de lege, este totodată și lucru echitabilŭ, ca și cetăţenii românĭ, carĭ șĭ-au câștigatŭ cvalificaţiunea necesară, sĕ guste în proporţiune din beneficiile statului, adecă sĕ se aplice în oficii de statŭ.

Afară de tóte aceste interesulŭ administraţiunei justiţiei pretinde în modŭ imperativŭ, ca Românĭ câtŭ de mulţĭ sĕ fiă numiţĭ ca oficialĭ judecătorescĭ parte în conceptŭ, parte în manipulaţiune, pentru că numai acela, care scie bine românesce și cunósce datinele și însușirile poporului românŭ póte tracta cu Românii și îndeplini cu priinţă acte de justiţiă, la din contră sufere justiţia, pătimesce maioritatea poporului și se maltratéză oficialii, carĭ nu sciu românesce.

Pentru a proba cele afirmate voiu enara câteva fapte întêmplate.

In véra anului 1886 unŭ bietŭ ţĕranŭ din părţile Lăpușului ungurescŭ a venitŭ la Têrgu Murĕșului ca sĕ urgeze unŭ procesŭ la tablă. A sositŭ cu trenulŭ dela améḑĭ. Cu greu a aflatŭ edificiulŭ tablei, a perêndatŭ tóte chiliele din parterŭ fără sĕ se fi pututŭ înţelege cu cineva — séu póte fără sĕ fi voitŭ a-lŭ asculta cineva, ci toţĭ l'au mânatŭ din o odaiă într'alta cu: »dutye, nu styi rumunyeşte.«

Bietulŭ ţĕranŭ s'a postatŭ la pórtă, a așteptatŭ, dóră va venì unŭ omŭ de omeniă, cu care să se pótă înţelege, însĕ a așteptatŭ înzadarŭ până séra ce s'au închisŭ porţile. —

S'a dusŭ bietulŭ omŭ, s'a culcatŭ cu speranţa că a doua ḑi póte va fi mai norocosŭ. A doua ḑi diminéţa asemenea nu s'a pututŭ înţelege cu nimenĭ și așa éră s'a postatŭ înaintea porţei tablei. —

Mai târḑiu a vĕḑutŭ că vine unŭ domnŭ cu o faţă impunĕtóre pe care toţĭ îlŭ salutau, ér servitorii îi făcéu locŭ.

Omulŭ nostru a agrăitŭ și pe acestŭ domnŭ, care era unŭ președinte de senatŭ. Ce-i dreptŭ acesta l'a ascultatŭ cu bunăvoinţă și pacienţă — de a priceputŭ ceva séu nu din vorbele omului, nu sciu — destulŭ că rĕspunsulŭ domnului a fostŭ: „sĕ aducĭ numĕrulŭ dela protocolŭ« și a datŭ ordinŭ unui servitoriu sĕ-lŭ ducă la protocolŭ. Protocolistulŭ neînţelegêndŭ ce vorbesce séu nevoindŭ a-i căuta numĕrulŭ a rugatŭ pe unŭ servitorŭ sĕ-i spue sĕ-șĭ bage ursoriu în scrisŭ.

Servitorulŭ, care nu scie nicĭ o limbă bine, voindŭ a traduce fidelŭ ceea ce a ordonatŭ protocolistulŭ i-a ḑisŭ: „dute acasă bade, vei căpĕta în scrisŭ.“

Bietulŭ omŭ s'a dusŭ acasă mângăiatŭ că călĕtoria lui a avutŭ resultatŭ și că în curêndŭ va căpĕta în scrisŭ, și póte că și astăḑĭ aștéptă sĕ-i soséscă scrisóre.

Judece acuma onor. cetitorĭ, ce resultatŭ a avutŭ pierderea de timpŭ de 6 ḑile și călĕtoria lungă împreunată cu marĭ spese a bietului omŭ. Décă era la tablă baremĭ unŭ cancelistŭ românŭ ar fi avutŭ omulŭ cu cine se înţelege și l'ar fi îndreptatŭ cu cine sĕ vorbéscă și ce sĕ facă. —

In Octomvre 1886 eram în oficiulŭ cărţii funduare din Têrgu-Murĕșului. Vine unŭ Românŭ din marginile Câmpiei și rógă pe servitorŭ, care căuta în cărţile funduare, sĕ-i spue unele date. Servitorulŭ a rĕspunsŭ: „nu styie rumunyeştye nyics unŭ pik.“ Omulŭ repetéză rugarea, spune numele proprietarului, servitorulŭ repetéză rĕspunsulŭ.

Pe lângă mulţĭ alţĭ a fostŭ de faţă unŭ cancelistŭ dela cartea funduară și vice-conducĕtorulŭ, au auḑitŭ discursulŭ, însĕ nicĭ unii nu s'au mișcatŭ dela mesele lorŭ.

Vĕḑêndŭ omulŭ nĕcăjitŭ și păḑindu-mĭ lucrulŭ meu i-am ḑisŭ sĕ aștepte până va venì conducĕtorulŭ P., care e omŭ de trébă, scie românesce și îi va spune bucurosŭ. Omulŭ s'a datŭ la o parte și aștepta. Servitorulŭ mai târḑiu îlŭ provócă: „Dutye a kasza, hiába vinyit, nu styi rumunyeştye nyics unŭ pik.« —

Aceste m'au scandalisatŭ, am întreruptŭ lucrulŭ meu, am cerutŭ eu alfabeticulŭ și protocólele, pre carĭ voinicosulŭ servitorŭ borborosindŭ și înjurândŭ mi le-a trântitŭ pre mésă — am căutatŭ datele și am făcutŭ omului notiţele necesarii fiindu'mĭ milă de dênsulŭ

Décă din întêmplare nu eram de faţă póte sĕ scie orĭ și cine, ce se întêmpla cu bietulŭ omŭ.

La judecătoria de cercŭ din Têrgulŭ-Mureșului în cause civile, unde se tractéză de alŭ meu și alŭ tĕu, și în cause penale, unde se tractéză de onórea, libertatea chiar de viéţa și averea cetăţenilorŭ, juḑii vorbescŭ cu partidele germănesce prin mediulŭ unui cancelistŭ, care scie binișorŭ germanesce, ér românesce prin mediulŭ a doi diurniștĭ, carĭ ambii sciu rĕu românesce.

Aceste suntŭ rele, carĭ trebue delăturate în interesulŭ administrărei justiţiei. Acésta cere și pretinde decĭ ca 1. Postulŭ de vice-președinte la tablă sĕ se rehabiliteze, adecă sĕ se ocupe prin unŭ Românŭ. 2. Numĕrulŭ de cincĭ juḑĭ românĭ sĕ se rădice la șépte juḑĭ românĭ și sĕ se ţină neștirbitŭ, ér dintre șése concipienţĭ sĕ fiă baremĭ 5 Românĭ. 3. Postulŭ de vice-directorŭ la tablă sĕ se rehabiliteze și celŭ puţinŭ 3 canceliștĭ sĕ fiă românĭ. 4, La tribunalŭ celŭ puţinŭ 2 notarĭ și 2 canceliștĭ și anume unulŭ la cartea funduară sĕ fiă românŭ. 5. La fiscalatŭ dintre cei 2 vice-fiscalĭ

necesitatea imperativă pretinde, ca unulŭ sĕ fiă românŭ pentru că în virtutea art. de lege 31 ex 1871 de acestŭ tribunalŭ se ţinŭ o mulţime de cause esceptionalĭ, în carĭ fără tălmaciu plătitŭ scumpŭ nu pot face nimica. 6. La judecătoria de cercŭ unŭ sub-jude şi baremĭ unŭ cancelistŭ sĕ fiă românŭ. 7. La fiscalatulŭ supremŭ după dreptate postulŭ substitutŭ ar fi sĕ se ocupe de unŭ Românŭ.

Tóte aceste pretensiunĭ suntŭ nu numai basate în lege şi datină anterióră, ci suntŭ juste şi echitabile, şi fórte necesare în interesulŭ justiţiei. D-lŭ ministru de justiţiă ar trebui sĕ ia aceste în deosebită considerare, ba în interesulŭ conservărei bunei reputaţiunĭ a justiţiei ar trebui sĕ-şĭ câştige informaţiunĭ oficióse despre adevĕrata stare a lucrurilorŭ dela cele mai competente persóne din Transilvania, adecă dela preşedintele tablei şi procurorulŭ supremŭ şi a pune odată capĕtŭ acestorŭ anomalii.

Tóte aceste suntŭ a se face câtŭ de urgentŭ, pentru că neinteresându-se Escelenţa Sa îlŭ asigurămŭ, că vomŭ căuta şi alte căi pentru împlinirea acestorŭ juste pretensiunĭ încai prin lămurirea cestiunei înaintea lumei culte şi nepreocupate, numai atuncĭ sĕ nu se escuse, că despre tóte nu a avutŭ cunoscinţă.

Unŭ călĕtorŭ.

SCIRILE DILEI.

† **Georgiu de Mocsonyi**, fostŭ deputatŭ şi mare proprietarŭ, a rĕposatŭ Dumineca trecută în Peşta în urma unei bóle îndelungate. G. Mocsonyi a fostŭ în anii 1865, 1869 şi 1872 deputatŭ în camera ungară şi a fostŭ membru alŭ partidei naţionalităţilorŭ. După ce acéstă partidă a încetatŭ de a mai esista în dietă, s'a retrasŭ şi dênsulŭ cu totulŭ în viéţa privată. Rĕposatulŭ a fostŭ însufleţit întotdéuna de cele mai nobile sentimente pentru binele şi prosperarea némului românŭ. Adresămŭ familiei Mocsonyi condolenţele nóstre.

—x—

Maiestatea Sa a dăruitŭ Kulturegyletului ardeleanŭ, cu ocasiunea balului acestuia, 100 fl. — Rĕu e informatŭ Monarhulŭ nostru despre scopurile Kulturegyletului.

—x—

Guvernulŭ comunŭ ve cere dela delegaţiunĭ, care s'au întrunitŭ erĭ, sĕ voteze unŭ *creditŭ estraordinarŭ de 52½ milióne* fl., spre a puté acoperi cheltuelile urgentŭ necesare pentru complectarea echipamentului şi înarmărei armatei comune, deórece în anii din urmă s'au preliminatŭ şi votatŭ, din consideraţiunĭ finanţiare, sume nesuficiente adevĕratei trebuinţe. Din acestŭ creditŭ, 24—25 milióne suntŭ menite a acoperi suma de 16 milióne deja cheltuite de administraţia de rĕsboiu şi ce va mai trebui sĕ cheltuiască; ér 28 milióne suntŭ reservate pentru casurĭ eventuale.

—x—

In 28 Februarie n. a rĕposatŭ în Vaticanŭ cardinalulŭ *Lodovico Iacobini*, secretarulŭ de statŭ alŭ papei, în etate de 57 anĭ. Elŭ a jucatŭ unŭ rolŭ mare diplomaticŭ la curia romană. In timpulŭ din urmă numele lui s'a amintitŭ de multe orĭ, în urma cunoscutelorŭ scrisorĭ în afacerea septenatului germanŭ.

—x—

„Budapester Tagblatt" raportéză următórele: „In cercurile militare, contrarŭ vederilorŭ din cercurile politice, se consideră *situaţiunea ca fórte seriósă* şi se crede că pe la începutulŭ lui Martie se vorŭ lua mĕsurĭ militare de o importanţă estraordinară. Nu vremŭ sĕ reproducemŭ tóte acele comunicărĭ ce ne vinŭ din isvorŭ cu totulŭ demnŭ de credinţă, dér în totŭ casulŭ trebue sĕ accentuămŭ, că o *mobilisare parţială* nu mai e cu neputinţă, ci deja a devenitŭ fórte probabilă."

—x—

Din Viena se telegrafiază, că în listele glótelorŭ suntŭ trecuţĭ ca glotaşĭ şi ministrii *Gautsch* şi *Bacquehem*.

—x—

Balulŭ Calicot arangeatŭ Sâmbăta trecută în 14 (26) Februarie a. c., de către reuniunea română de gimnastică şi de cântărĭ a fostŭ bine cercetatŭ, frumosŭ şi elegantŭ. In adevĕrŭ costumele simple şi cu gustŭ confecţionate ale damelorŭ, mai multŭ în colórea rosa, decâtŭ în cea albastră, dădeau balului unŭ timbru de eleganţă deosebitŭ. Dintre onoraţiorĭ au asistatŭ la acéstă petrecere domnii colonelĭ Soos şi Saffin, d. maiorŭ Kleisser şi alţĭ mai mulţĭ oficerĭ. Intre óspeţĭ am observatŭ şi câţiva tinerĭ saşĭ, dame nicĭ una. S'a dansatŭ multŭ şi cu vioiciune până spre diminéţă. „Romana" s'a dansatŭ de două orĭ.

—x—

Reuniunea unguréscă a asilurilorŭ de copii din ţéră a promisŭ sĕ ajutoreze cu câte 100 fl. cele două *grădinĭ unguresci de copii* ce au sĕ se'nfiinţeze în *Braşovŭ*, în casŭ când acestea se vorŭ deschide imediatŭ.— S'a isprăvitŭ acum, sĕ sciţĭ că s'a valahis... săs... ba, pardonŭ, maghiarisatŭ Braşovulŭ.

—x—

D-lŭ Dr. *Alecsiu Larionessi* a deschisŭ cancelariă advocaţială în *Năsĕudŭ*.

—x—

Din paşalîculŭ *Bistriţei* află »Kronst. Ztg.", că pentru ocuparea postului de învĕţător în specialitatea comptabilităţii la şcóla de industriă din Bistriţa s'a ivitŭ o diferenţă între comisiunea şcólei de industriă şi între inspectorulŭ şcolarŭ asupra calificaţiunei concurentului. Comisiunea a îmânatŭ recursŭ încă în Decemvre contra declaraţiunei inspectorului. Acesta însĕ nicĭ până adĭ n'a trimisŭ recursulŭ. — Ar fi aşa de »liberală« fóia coşutistă sĕ ne califice acestŭ faptŭ?

—x—

In *Sibiiu* s'a ivitŭ pojarulŭ. Până acum s'au anunţatŭ 28 de bolnavĭ de pojarŭ.

—x—

Ministrulŭ honvedimei a provocatŭ jurisdicţiunile sĕ conscrie pe toţĭ medicii, chirurgii şi veterinarii, carĭ încă n'au trecutŭ etatea de 60 de anĭ şi sĕ presinte listele până la 15 Martie celŭ mai târdiu ministerului.

—x—

Preotulŭ gr. or. Ionŭ *Henteşiu* din Ocna Sibiiului a muritŭ la 27 Februarie n.

—x—

Inspectorulŭ sanitarŭ Dr. Feuer a constatatŭ în cerculŭ *Huedinului*, şi anume în 21 comune, 190 casurĭ de *trahomă*.

Prigonirea unei scóle românescĭ.

De lângă Cluşiu, 15 Februariu 1887.

Domnule Redactorŭ! Mai dilele trecute cetisemŭ într'unŭ diarŭ unguresců din Cluşiu, că mai mulţĭ copii românĭ de scólă din comuna Chiachi-Gârbău au fostŭ premiaţĭ din partea Ungurilorŭ cu diferite îmbrăcăminte, cum de esemplu cisme, ér pentru fetiţe năframĭ şi alte vestminte potrivite pentru iérna. Sciamŭ scopulŭ ce se urmăresce prin acéstă »marinimositate« unguréscă, dér totuşĭ, pentru ca sĕ mé convingŭ despre adevĕrulŭ faptului, am profitatŭ de ocasiunea unei călĕtorii, ce-o făcusemŭ prin părţile acele, şi pe basa unorŭ date positive vinŭ a Vĕ da următórele informaţiunĭ:

Comuna Ciachi-Gârbău este locuită în absolută maioritate de Românĭ. Câtŭ pentru sortea acestorŭ Românĭ pe terenulŭ politicŭ, naţionalŭ, economicŭ şi administrativŭ ajunge a spune, că ei se află în comitatulŭ Solnocŭ-Dobêca, paşalâculŭ aloŭ fiş. anului Banffy, numitŭ pe aicĭ „mustra-megye", ceea ce credŭ că lămuresce de ajunsŭ situaţiunea lorŭ. Se mai adauge la acésta împrejurarea, că comuna Ciachi-Gârbău este şi unŭ micŭ centru administrativŭ alŭ comitatului; în ea se află o judecătoriă de cercŭ, unŭ solgăbirĕiatŭ, o filială a »Crucei roşie", vorŭ mai fi póte şi câţĭ va Evrei, ér scóla de statŭ — firesce — nu lipsesce.

Tóte posturile suntŭ ocupate de Maghiarĭ şi toţĭ Maghiarii de aicĭ suntŭ şoviniştĭ incarnaţĭ. Nu este mare numĕrulŭ acestora, dér suntŭ cutezătorĭ şi neţermuriţĭ în libertate când e vorba de a ne face nouĕ rĕu. Cu tóte acestea până acum Românii din Ciachi Gârbău au ţinutŭ lupta cu ei bărbătesce. D-lŭ preotŭ localŭ Ioanŭ Dreganu şi cu meritatulŭ protopopŭ Ioanŭ Hăţeganu representă cu onóre causa poporului românŭ de sub conducerea lorŭ. Tóte puterile şi le-au datŭ şi cu mare stăruinţă au lucratŭ şi lucréză acestĭ păstorĭ zeloşĭ pentru mântuirea turmei lorŭ. In faţa şcólei unguresci de statŭ le-a succesŭ — cu ajutorulŭ credinciosului poporŭ — a rădica o şcólă românéscă confesională minunată. Nicĭ o imputare nu potŭ face şoviniştii maghiarisătorĭ acestei şcóle, căcĭ tóte suntŭ amĕsuratŭ cerinţelorŭ legei, învĕţătorulŭ românŭ îşĭ face datorinţa sa, cursurile începŭ regulatŭ şi se facŭ regulatŭ.

Vĕdêndŭ Ungurii, că totŭ controlulŭ lorŭ asupra şcólei românescĭ nu-le ajută nimicŭ întru ajungerea scopului lorŭ, au recursŭ la alte mijlóce. Lorŭ le trebuia sĕ-şĭ înpopuleze şcóla de statŭ cu Românĭ, căcĭ pentru maghiarisarea Românilorŭ este făcută acéstă şcólă, deórece Ungurĭ în satŭ nu se află decâtŭ câteva familii. Spre scopulŭ acesta, pe de o parte au începutŭ a adĕmeni pe copii românĭ cu cinsturĭ şi promisiunĭ, împărţindu-le cârpe şi alte flêndurĭ de haine, în schimbulŭ cărora speréză Maghiarii, că copii de Românŭ crescuţĭ în şcóla unguréscă se vorŭ maghiarisa.

Aceste adĕmenirĭ, nicĭ vorbă, că resultatŭ n'au pututŭ avé, de aceea Ungurii au începutŭ a esercita presiune asupra Românilorŭ, ér proprietarii maghiarĭ ai ceorŭ două curţĭ domnescĭ din acéstă comună au începutŭ a ameninţa seriosŭ pe slujbaşii lorŭ românĭ, că-i vorŭ delătura din jurulŭ curţii, décă nu-şĭ vorŭ trimite copii la şcóla unguréscă. Aceştĭ nefericiţĭ jobagĭ — alŭ cărorŭ numĕrŭ, prin multele prigonirĭ şi dările necumpĕtate, din di în di se îmulţesce — carĭ se nascŭ, trăescŭ şi muncescŭ o viéţă întrégă în brêzda domnului lorŭ şi a cărorŭ rĕsplată este câte unŭ ticălosŭ de bordeiu, fără uşĭ, fără ferestri; aceste fiinţe nefericite, carĭ cu fărmiturile lăpĕdate de pe mésa stăpânului se hrănescŭ adese-orĭ mai rĕu decâtŭ ogarii curţii sale, suntŭ silite a se pleca poruncilorŭ stăpânilorŭ lorŭ, căcĭ acum, în capulŭ iernei, nu potŭ lua lumea'n capŭ. Etă, déră, pe ce cale îşĭ sciu Maghiarii împopula şcólele lorŭ cu Românĭ!

Asta încă nu e de ajunsŭ. Cea mai despotică presiune asupra acestei scolĭ românescĭ o esercitéză solgăbirĕulŭ Vålya, fostŭ odinióră Valea. Omulŭ acesta cu forţa constrînge pe Românĭ ca sĕ-şĭ ia copii dela scóla lorŭ confesională şi sĕ-i dea la scóla unguréscă. Aşa s'a întêmplatŭ anulŭ acesta, că învĕţătorulŭ românescŭ a trimisŭ regulatŭ solgăbirĕului— conformŭ regulamentului de scólă — arătările lunare despre absenţiile scolarilorŭ, dér solgăbirĕulŭ le a ignoratŭ tóte acestea şi nici-odată n'a luatŭ disposiţii pentru pedepsirea celorŭ absenţĭ dela scólă, ceea ce ar fi datorŭ s'o facă în puterea oficiului sĕu, ca membru esecutivŭ alŭ regulamentului scolasticŭ. Aşa s'a întêmplatŭ acésta în trei lunĭ după olaltă şi solgăbirĕulŭ Vålya nicĭ n'a vrutŭ sĕ sciă de împlinirea datorinţei sale faţă cu scóla românéscă. Atâtŭ preotulŭ românŭ, ca directorŭ scolasticŭ, câtŭ şi protopopulŭ Hăţeganŭ i-au scrisŭ solgăbirĕului în causa acésta, dér numai atâta 'i s'a rĕspunsŭ, că la o ocasională întâlnire 'i va descoperi misteriile, în scrisŭ însĕ n'a avutŭ curagiulŭ sĕ rĕspundă.

Ajunge a spune, că după ce s'a repetatŭ acésta în trei lunĭ de dile, solgăbirĕulŭ chemă pe părinţii copiilorŭ arĕtaţĭ cu absenţii la sine şi le-a poruncitŭ: ca acei părinţĭ, ai cărorŭ copii suntŭ arĕtaţĭ de învĕţătorulŭ românŭ

FOILETONU.

O colecţiune de nuvele francese,

(scrise de unŭ Românŭ).

»Românulŭ« a anunţatŭ apariţiunea la Parisŭ a unui volumŭ de nuvele, scrise în limba francesă de unulŭ din compatrioţii noştri, d. Radu Em Creţulescu, care se ascunde sub elegantulŭ pseudonim *Rodolphe de Vézelay*.

Diarele parisiane cele mai însemnate, ca »Figaro«, „Gaulois", „le Matin«, »le XIX-ème Siècle", „le Gil Blas", „le Rappel", „la Lanterne" şi „l'Intransigeant« au semnalatŭ în termenii cei mai măgulitorĭ, pentru operă şi pentru autorŭ, apariţiunea volumului. Décă în Francia, după spusa criticilorŭ dela diarele mai susŭ citate, volumulŭ va fi cititŭ cu plăcere, cu atâtŭ mai multŭ elŭ va fi cititŭ cu deosebită şi simpatică atenţiune în România, unde, pe lângă meritulŭ nuvelelorŭ, cititorulŭ va avé încă o atracţiune mai multŭ: cartea e scrisă de unŭ compatriotŭ, de unŭ Românŭ.

Şi acestŭ lucru se vede, s'ar vedé chiar décă nu amŭ sci, că sub numele Rodolphe de Vézelay se ascunde unulŭ din numele nóstre românescĭ, se vede, s'ar vedé, dicemŭ, din aceea, că autorulŭ, tênĕrulŭ şi talentatulŭ nuvelistŭ, nu a uitatŭ ţéra sa.

Intr'una din nuvele, a opta, intitulată *En Voyage*, d. Rodolphe de Vézelay ne dă unŭ paysagiu românŭ din cele mai reuşite. Poesia câmpielorŭ române, nota tristă şi monotonă a şesurilorŭ din spre Oltenia, întinsa dare a acestorŭ câmpii, în fine tóte colorile prin adunarea cărora se alcătuescŭ *l'ensemble* alŭ paysagiului suntŭ aşedate şi potrivite de nuvelistŭ cu multă artă şi cu multŭ sentimentŭ. Ţinta la care d. de Vézelay, — ca sĕ nu dicemŭ d. Radu Em. Creţulescu — a tinsŭ, adică zugrăvirea unei ţĕrance îmbrăcată în straiele-i de tóte dilele şi zugrăvirea aceleiaşĭ ţĕrance în informele, disgraţiósele, pocitele haine dela oraşŭ, cu carĭ féta de ţéră a începutŭ, spre peirea completă a pitorescului, sĕ se'mbrezoieze dela o vreme încóce. Contrastulŭ e datŭ cu frumóse amĕnunte. Nuvelistulŭ parisianŭ, Românŭ cu ţinere de minte totŭ atâtŭ de trainică şi bună ca şi iubirea lui de ţéră, scie multe din apucăturile ţĕranului nostru în dile de lucru şi 'n dile de sĕrbătóre; nu uită chiar şi obiceiulŭ, adică năravulŭ şăgalnicŭ ce are ţĕranca, fétă, nevéstă séu babă, când merge la biserică séu la horă, sĕ'şĭ ia pantofii în mână şi tocmai după ce ajunge în tinda bisericei séu aprópe de horă sĕ'i încalţe — acésta pentru cuvêntulŭ ca sĕ nu'i noroéscă, nicĭ pré iute sĕ'i tocéscă órĭ sĕ'i scâlcie. Tóte aceste condeie adevĕrate, scrise într'o limbă ca cea francesă, într'unŭ stilŭ uşorŭ, viu şi fără nicĭ o încărcătură retorică séu probă de streinisme (cum lucrulŭ desŭ se întêmplă altorŭ străinĭ, carĭ scriu în limba lui Voltaire) facŭ deosebită plăcere. Cititorulŭ românŭ ţine în mână frumosulŭ volumŭ alŭ lui Rodolphe de Vézelay, editatŭ de Dentu, librarulŭ parisianŭ, cu unŭ felŭ de afectuósă prietenia.

Pe lângă paysagiulŭ *En Voyage*, volumulŭ mai conţine încă patrusprêdece nuvele, unele mai interesante, mai gingaşe şi mai *enlevées* decâtŭ altele. A şésea, *Ma première aventure*, zugrăvesce plecarea din Parisŭ prin gara de Estŭ spre Viena pentru Bucurescĭ a studentului românŭ. Toţĭ cei carĭ au trecutŭ pe acolo, adică fiă înconjuraţĭ de amicĭ şi rude, fiă singurĭ, au făcutŭ acéstă călĕtoriă, vorŭ citi *Ma première aventure* a lui Rodolphe de Vézelay şi se vorŭ vedé pe ei înşişĭ împreună cu *les belles inconues*, séu *Ilenele Cosinzenile* pe frumuseţa cărora li se scurgeau ochii d'a totŭ lungulŭ drumului, cu esceptiune de staţiunile cu bune restaurante în care tênĕrulŭ, pré tênĕrulŭ călĕtorŭ, eşindŭ din estetica'i contemplaţiune, punea inima d'o parte şi da voiă stomacului sĕ intre în deplină şi sdravĕnă acţiune.

Creionulŭ lui Rodolphe de Vézelay în *Ma première aventure* a fostŭ iute, grăbitŭ, a schiţatŭ numai neuitatele scene, carĭ se jócă pe o notă la Bucurescĭ pe peronulŭ garei de Nordŭ, şi pe o altă notă la Parisŭ pe peronulŭ gărei de Estŭ, gară istorică în mersulŭ desvoltărei sociale a Românilorŭ, gară, care nu lipsesce în nicĭ una din conversaţiunile celora carĭ au vĕdutŭ Parisulŭ. „Eram pe peronulŭ gărei de Est«, e unŭ începutŭ de con-

cu absenţii de scólă în trei rênduri, adecă prin arătările lunare din trei luni după olaltă, suntŭ siliţĭ sĕ-şi scrie copii lorŭ la scóla unguréscă. Pentru ca sĕ ademenéscă pe părinţĭ, le-a mai amintitŭ şi aceea, că la scóla ungurescă nu vorŭ avé sĕ plătéscă pe învĕţătorŭ, vorŭ căpĕta copii lorŭ în cinste cărţĭ, haine etc.

După tóte aceste aflămŭ astădĭ pe copii românĭ din comuna Ciachi-Gârbău împărţiţĭ la douĕ scóle: 25 din ei se află la scóla ungurescă de statŭ şi 35 au rĕmasŭ la cea românéscă confesională.

Ungurii însĕ nu s'au opritŭ la atâta. Intr'o di preotulŭ românŭ se pomenesce cu o ordinaţiune dela solgăbirĕu, prin care i se poruncesce ca sĕ propună în scóla de statŭ religiunea pentru copii românĭ în câte 2 óre pe sĕptĕmână. Acéstă bucurosŭ preotul românŭ nu putea s'o facă. Elŭ nu se putea pleca acestei poruncĭ a solgăbirĕului, care i-a prescrisŭ nu numai numĕrulŭ órelor, ci chiar şi timpulŭ ţinerei acelora, ci fiindŭ că preotulŭ românŭ propune religiunea şi în scóla sa confesională, a cerutŭ ca în órele de religiune sĕ vină copii românĭ dela scóla ungurescă la scóla sa pentru ascultarea religiunei. Ungurii cu acésta nu s'au mulţămitŭ. Preotulŭ românŭ se pomenesce numai cu o altă ordinaţiune dela fişpanulŭ Banffy-paşa, totŭ în sensulŭ ordinaţiunei de mai susŭ. Nu s'a supusŭ însĕ nicĭ la acésta. Banffy a denunţatŭ în fine causa preotului „daco-românŭ« la ministeriu. ér ministeriulŭ a dispusŭ strictŭ — *prin suprema autoritate scolară confesională din Blaşiu* — ca preotulŭ românŭ din Ciaclu-Gârbău sĕ propună în scóla ungurescă religiunea la Românĭ.

Astădĭ Ungurii au în comuna românéscă Ciachi-Gârbău o scólă ungurescă de statŭ, care este susţinută prin sudórea Româniloru, cărora li-s'a aruncatŭ în scopulŭ acesta o *repartiţiă de 5 cr. după fiorinulŭ de dare.* Scóla ungurescă este inpopulată cu copii de Românĭ, carĭ cu forţa au fostŭ siliţĭ a şi părăsi scóla lorŭ. Copiilorŭ românĭ din scóla ungurescă li-se propune prin preotulŭ românŭ, care prin ordinaţiunĭ despotice este silitŭ a-şĭ negligia oficiulŭ, scóla şi economia pentru a servi causei maghiarisătóre în contra consciinţei sale. La acestea credŭ, că nu mai trebue comentarŭ.

Călĕtorulŭ.

Mulţămită publică.

Secalaşenĭ, Februariu 1887.

Subscrisulŭ, în numele scolarilorŭ sĕracĭ şi sirguincioşĭ din comuna Secalaşenĭ, situată la marginele bĕrcăului Chiorŭ, care fiindŭ în comitatulŭ Satu-marelui este espusă şi nisuinţelorŭ »neobosite« a societăţii maghiarisătóre „Szechenyiane« — se adresă cătră generósa inteligenţă română din Baia-mare, Şomcuta şi jurŭ, carĭ toţĭ au doveditŭ prin contribuirile lorŭ marinimóse, câtŭ de multŭ le zace la inimă progresulŭ, instruirea şi înaintarea micilorŭ şcolarĭ românĭ.

Lasŭ sĕ urmeze aci catalogulŭ acestorŭ marinimóse dómne, domnişóre şi domnĭ contribuenţĭ: Elena Hanzulovics n. Stanu 1 fl., Elena Moldovanŭ n. Szabó 1 fl., Ned. Ales. Budu 20 cr., d-şóra Rosa Maroşianu 1 fl., Ioanŭ Drumariu adv. 1 fl., Magureanu not. 50 cr., Stefanŭ Bilţiu, protop. in Baia-mare 1 fl., Michailŭ Lucaciu învĕţătorŭ 20 cr., Ioanŭ Lengyelu adv. 60 cr., Gavrilŭ Szabo prof. de limba rom. 1 fl. toţĭ din Baia-mare. D-ra Leona Medanu din Şomcuţa 1 fl., Clara Nyilvanu 1 fl., Vasiliu Indre adv. 1 fl. Vasiliu Dragoşiu adv. 50 cr. dr-a Emilia Petrovanŭ din Secalaşenĭ 40 cr., Vĕd. Maria Trifu, preotésă 20 cr., Ioanŭ Tarţia învĕţătorŭ în Secalaşenĭ 1 fl., Ilie Bucşia notarŭ în Coltierea 1 fl. Suma 13 fl. 60 cr.

Din acéstă sumă se spesă: pentru 20 tăbliţe à 20 cr. 4 fl., pentru 100 stilurĭ de tablă 60 cr. şi pentru câte 100 pene, 100 stilurĭ şi 100 cóle hârtiă de eserciţiu à 50 cr. — 1 fl. 50 cr. Cu totulu: 6 fl. 10 cr. Cu călĕtorii s'a spesatŭ 1 fl., corespondinţe 50 cr. Am comandatŭ 20 esemplare din abcedarele şi 15 esemplare din legendarele d-lui Vasile Petri, pe care le aşteptŭ acum.

Lacrimĭ de bucuriă o storsŭ din ochii miserilorŭ copilaşĭ şi ai părinţilorŭ lorŭ fapta generósă a marinimoşilorŭ binefăcĕtorĭ! Era pătrundĕtorŭ a vedé indestulirea internă şi bucuria deosebită pe faţa lorŭ! Fiăcare faptă bună în sine însaşĭ îşĭ are rĕspleta sa, cu câtŭ mai vĕrtosŭ fapta îndurărei!? Primescă cu toţii şi pe acéstă cale mulţămita fierbinte din inimele nevinovate ale acestorŭ speranţe ale viitorului naţiunei şi din partea subscrisului colectante.

Titu Trifu.

Ultime scirĭ

(Agenţia Havas.)

Giurgiu, 1 Februarie. — Erĭ séra la 9 óre tóte trăsurile ce s'au putută găsi la Rusciuk au fostŭ rechisiţionate, pentru a transporta în grabă trupele cantonate în oraşŭ spre **Silistra, a cărei garnisóna s'a pronunţatŭ contra Regenţei.** Garnisónele din Varna şi Şiumla suntŭ asemenea îndreptate spre Silistra.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

PESTA, 2 Februarie. — In delegaţiunea ungară s'a presentatŭ proiectulŭ creditului de 52 şi jumĕtate milióne pentru mĕsurĭ de precauţiune militare. Proiectulŭ s'a trimisŭ comisiunei de patru, care îlŭ va tracta Joi.

SOFIA, 2 Februarie. — In diferite departamente ale Dunărei **s'a proclamatŭ starea de asediu.** — Riza-bey a sositŭ aci.

Helena Mocsonyi de *Foen,* născ. *Somogyi* de *Gyöngyös*, cu inima înfrântă de durere, în numele sĕu, precum şi a ficei *Livia* căsătorită contesa *Bethlen*, alŭ bărbatului acesteia *Andreiu* conte *Bethlen*, alŭ copiilorŭ lorŭ *Franciscŭ, Margarita,* şi *Iliana,* şi alŭ ficei sale *Georgina* de *Mocsonyi* mai departe a cumnatului sĕu *Antoniu Mocsonyi* de *Foen*, şi alŭ soţiei acestuia *Josefina* născ. baronesa *Brudern*, precum şi alŭ fiilorŭ acestora *Zenone Mocsonyi* de *Foen* cu socia sa *Maria* născută baronesa *Fischer* şi cu fiulŭ lorŭ *Antoniu* şi a lui *Victorŭ Mocsonyi de Foen*, mai departe alŭ cumnatei sale *Laura*, vĕd. *Mocsonyi de Foen* născ. de *Csernovits*, alŭ cumnatului *Mihailŭ* de *Mocsonyi* şi a fiilorŭ acestuia *Alexandru* de *Mocsonyi* şi *Eugeniu* de *Mocsonyi* şi cu consórta acestuia *Teresia* născ. *Horváth* de *Zalabér* şi cu copii acestora, în fine alŭ mamei sale *Emma* de *Somogyi* născ. baronesa *Prónay* şi alŭ multorŭ altorŭ rudenii — aduce la cunoscinţă pré induioşitórea mórte a neuitabilului consorte, resp. tată, socru, bunicŭ, frate, cumnatŭ, unchiu, ginere etc.

George Mocsonyi de Foen,

carele după mai lungă suferinţă, în diua de 15 (27) Faurŭ a. c. la 10 óre a. m. provĕdutŭ cu sfânta taină a cuminecăturii, prin paralisia plumonală a adormitŭ în Domnulŭ în alŭ 63-lea anŭ alŭ etăţii şi împliniţĭ 28 anĭ ai fericitei sale căsĕtorii.

Remăşiţele pămêntescĭ ale scumpului decedatŭ la 1 Martie (17 Faurŭ) a. c. óra 3 d. m. vorŭ primi binecuvêntarea bisericéscă după ritulŭ orientalŭ, în locuinţa din strada Vaţiului Nr. 13 şi vorŭ fi transportate la Foen pentru depunere în cripta familiară, ér sacrele parastase se vorŭ celebra la 9 Aprilie (28 Martie) a. c. la Budapesta, Foen, Vlaicoveţĭ şi Birkişĭ.

Odihnéscă în pace!

DIVERSE.

Necrologŭ. — *Georg Szabo*, lăcătuşŭ, cetăţénŭ din Braşovŭ, curatorŭ alŭ comunităţii bisericescĭ ev. ref., preşedinte alŭ societăţii lăcătuşilorŭ braşovenĭ şi membru alŭ mai multorŭ reuniunĭ, a rĕpausatŭ la 28 Februarie n. în vĕrstă de 70 anĭ după lungĭ suferinţe. Imormêntarea s'a făcutŭ adĭ 2 Martie în cimiteriulŭ ev. ref — Fiă'i ţĕrîna uşóră!

Suita Ţarului. — Ţarulŭ plănuesce o reducere a numĕrósei suite de până acum, astfelŭ ca sĕ nu fiă decâtŭ 12 generalĭ adjutanţĭ şi 12 adjutanţĭ ai împĕratului. La mórtea lui Alexandru II consta suita împĕrătéscă din 405 persóne, adĭ nu numĕră decâtŭ 246, şi adecă 93 generalĭ adjutanţĭ (dintre carĭ 5 îşĭ tragŭ originea încă de pe timpulŭ domnirei lui Nicolae), 51 generalĭ *à la suite* şi 102 adjutanţĭ. In suita Ţarului se află 14 marĭ principĭ, 3 ducĭ de Leuchtenberg şi 2 principĭ de Oldenburg. După naţionalitate suita numĕră 177 Ruşĭ, 45 Germanĭ, 8 Finlandezĭ, 5 Polonĭ, 3 Georgianĭ, 1 Armênŭ, 1 Tătarŭ etc.

Unŭ amploiatŭ consularŭ bănuitŭ ca hoţŭ. — O neplăcută aventură de călĕtoriă i se întêmplă deunădile amploiatului consulatului italianŭ Alberto Curiel din Pesta. Acesta călĕtorea spre Italia şi ajunse în Cilli, tocmai pe când acolo se lăţise faima despre furtulŭ din Laibach la d-na Garibaldi. D-lŭ Curiel poposi la unŭ hotelŭ şi se înscrise în registrulŭ călĕtorilorŭ ca „călĕtorŭ din Ungaria.“ Intre semnalmentele date de poliţia din Laibach pentru recunóscerea hoţului era şi acela, că e rasŭ la faţă. Din nenorocire nu pórtă nicĭ d-lŭ Curiel barbă şi portarulŭ hotelului, în carele era instalatŭ d-lŭ Curiel nu avŭ altceva de lucru decâtŭ a face atenţĭ pe agenţii poliţienescĭ, carĭ veniseră a se informa despre călĕtorii órecum bănuiţĭ, asupra d-lui Curiel. Acestŭ din urmă se duse într'aceea la teatru, unde îlŭ urmăriră poliţiştii. Eşindŭ d-lŭ Curiel, între acte, în bufetŭ, fŭ arestatŭ de poliţiştĭ carĭ-'lŭ pândeau şi fŭ dusŭ la poliţiă. D-lŭ Curiel căută a se legitima, însĕ cuvintele sale nu găsiră credĕmêntŭ, şi fŭ dusŭ în arestulŭ poliţiei, de unde fŭ liberatŭ abia după sosirea scirei din Praga, că s'ar fi prinsŭ adevĕratulŭ hoţŭ în persóna lui Adolf Diamant.

***

Migrenă la copii.—Profesorulŭ Henoch, unulŭ din tre cei mai însemnaţĭ medicĭ de copii ai Berlinului, precum înpărtăşesce »B. Tageblatt,« înainte cu câteva dile, precând arĕta ascultătorilorŭ sĕĭ unŭ copilŭ în etate de 11 anĭ bolnavŭ de migrenă, avŭ ocasiune a vorbi despre causele migrenei la copii. Migrena, dise elŭ, era mai în anii de mai nainte o apariţiune de totŭ rară la copii, numai în ultimele decimĭ a începutŭ a se ivi fórte desŭ mai cu sémă la copii din oraşele marĭ Ea merge paralelŭ cu încordarea spirituală a copiilorŭ, care în timpulŭ din urmă s'a măritŭ fiindŭ îndopaţĭ copii în scólă cu totŭ felulŭ de cunoscinţe, parte mare în pracsă de nicĭ unŭ folosŭ. Invĕţarea de rostŭ a bucăţilorŭ de prosă a poesiilorŭ nepricepute, încordarea spirituală în camerele adesea prea înghesuite ale scólei, puţinele óre de repausŭ acasă, carĭ suntŭ scurtate prin lucrărĭ scolare, óre de musică ş. a., rara inspiraţiune de aerŭ curatŭ, tóte acestea trebuescŭ privite ca cause ale migrenei ivite la copii. De obiceiu are şi alte urmărĭ bóla acésta. Copii devinŭ capricioşĭ şi iritabilĭ, dormŭ fórte neliniştitŭ vorbescŭ cu vioiciune în somnŭ, se sparia fără de veste, se ridicŭ din aşternutŭ, cadŭ în formale estase şi tabloulŭ hysteriei la copii cu urmările ei de totŭ felulŭ este gata. Mai adesea suntŭ atacurile de migrenă în scólă. Chiar înprejurarea acésta arată de unde trebue sĕ începemŭ cu înlăturarea acestui rĕu. In ferii disparŭ aceste atacurĭ şi se ivescŭ earăşĭ cu începutulŭ cursurilorŭ scolare. Scolarii unui institutŭ dintr'unŭ oraşŭ mare, carĭ mai nainte erau chinuiţĭ de durerĭ de capŭ, le perdură cu totulŭ, când fură aduşĭ în pensionate şi scóle de oraşe mai micĭ, unde puteau petrece partea cea mai mare din di în aerŭ liberŭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureşianu

---

versaţiune, unŭ felŭ de înşirare de cuvinte, carĭ s'au clişatŭ ca şi: „eram la şosea« pentru Bucurescenĭ.

In celelalte treispredece nuvele, Rodolphe de Vézelay e Parisianŭ, dér sci, Parisianŭ de aceia, carĭ trăescŭ în atmosfera iperoxigenată dintre Madeleina şi Bastilia, atmosfera marilorŭ bulevarde, unice în lume, şi pe trotoarele cărora celŭ ce trăiesce, trăiesce douĕ vieţĭ, — unŭ caravanseraiu magnificŭ, unde lumea tótă trămite, pentru a'şĭ primi consacraţiunea definitivă, totŭ ce fiăcare colţŭ alŭ ei are mai bunŭ, mai frumosŭ, mai deşteptŭ, mai artisticŭ.

Altă dată se dicea şi se demonstra cu supĕrare de bĕtrânii scriitorĭ parisianĭ, că străinii nu potŭ sĕ capete acelŭ *fini*, acea vlagă — de ne este permisŭ a dice astfelŭ — care sĕ nu'i mai deosebéscă întru nimicŭ de adevĕratulŭ, néoşulŭ parisianŭ De giaba! de giaba! dicéu Ruşilorŭ şi Românilorŭ acum 20—30 de anĭ diariştii imperiului la faimósele prândurĭ şi petrecerĭ dela *Café de Paris, Café de Madrid* şi *Café Riche;* de giabal câtŭ vĕ veţĭ îmbăta în şampaniă şi în înfierbîntĕlele marilorŭ bulevarde, şi totŭ nu veţĭ ajunge a vĕ puté apropia de buze cupa fermecată în care stă preţiósa licuóre a Parisului, acea bĕutură minunósă pe care Nestor Roqueplan o numia *Parisina*, şi care singură şi numai singură ar puté sĕ ştergă pâna şi urma *exoticismului* de pe mintea şi apucăturile vóstre.

Ba încă până mai anii trecuţĭ audiai câte unulŭ din publiciştii şi criticii parisianĭ scriindŭ cu unŭ felŭ de nepotrivită comiseraţiune, cu privire la vr'una din representaţiunile Comediei-Francese, séu ale săgalnicelorŭ teatre de pe bulevardŭ: »sala era plină de străinĭ, carĭ ascultau cu deosebită atenţiune; dér ce folosŭ! fineţele limbei francese, »*le charme et les delicatesses*« ale limbei nóstre nu potŭ fi percepute şi simţite de dênşii. Lucrulŭ falsŭ, afirmaţiune eminamente gratuită, pe care adi n'o mai repetă, căcĭ vĕdŭ că numai adevĕrată nu e.

Adĭ, din contră, Parisianii cei din Parisŭ recunoscŭ fără nicĭ o restricţiune, că poţĭ fi venitŭ în Oraşulŭ-Lumină din Georgia, din Moscva, din Bucurescĭ, Madridŭ séu Neapoli şi îndată, după câteva probe decisive, sĕ capeţĭ hârtiele de mare naturalisare parisiană.

Adăugaţĭ în ceea ce ne privesce, şi decĭ privesce pe Rodolphe de Vézelay, educaţiunea primă ş'apoi fenomenala facultate de asimilaţiune cu care, când spre binele, când spre paguba nóstră, suntemŭ îndestraţĭ; nu uitaţĭ şi adevĕrulŭ de multŭ probatŭ şi care e următorulŭ: te simţĭ străinŭ pe *Corso* la Roma, pe *Graben* la Viena, pe *Unter den Linden* la Berlinŭ, pe *Perspectiva Nevsky* la Petersburgŭ şi pe *Piccadilly* la Londra, dér nu este străinŭ, ci ca acasă, ci „ca la noi« pe marile bulevarde la Parisŭ — şi din tóte acestea veţĭ deduce parisianismulŭ nuvelelorŭ lui Rodolphe de Vézelay.

Madame de Presmes, nuvela primă, care dă numele sĕu volumului; *Comme on tombe*, unŭ felŭ de raită dată prin câmpiele naturalismului zolistŭ *à outrance!* mai la vale *Serge Labieff*, unŭ Rusŭ care póte fi şi Românŭ, căcĭ „*boerĭ*“ suntŭ amêndoi în clubúrile Parisului; *Le duel* cu cavalerismulŭ medievalŭ alŭ lui Pierre de Narcillac; *Coup double* cu joculŭ la Cursele urbane şi sub urbane (o buzunare! o buzunărélă! vorŭ esclama mulţĭ din cei ce vorŭ ceti nuvela), şi în fine *Fatalité*, care închide volumulŭ şi în care sglobia de Andrée d'Orvieu se rudesce în nebunii conjugale primejdióse cu Francine de Riverolles, ultima eroină a lui Dumas fiiulŭ, — tóte dovedescŭ observaţiune, sciinţă de alegere, *brio şi brillant* în conducerea subiectului, ba chiar şi acea linişte a scepticismului *bon enfant* şi artisticŭ. care e încă unulŭ din elementele parisianismului adevĕratŭ.

Noblesse oblige, dice-se, în tóte, dér mai cu sémă în isprăvile literare. Rodolphe de Vézelay cu *Madame de Presmes* s'a obligatŭ faţă cu amicii talentului sĕu. Decĭ aşteptămŭ alŭ doilea volumŭ, în care calităţile din acesta de acum sĕ strălucéscă pe unŭ câmpŭ şi mai deschisŭ.

Inceputulŭ a mersŭ strună, ruptórea s'a făcutŭ, dragulŭ meu Rodolphe; *excelsior!* mereu fără încetare *Excelsior!!*

Gion.

(»Românulŭ“)

Cursulŭ la bursa de Viena

din 28 Februariu st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5%	96 75
Rentă de hârtiă 5%	86 60
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	147.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96.20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	113 —
Bonurĭ rurale ungare	104.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C4.—
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	104.00
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—
Bonurĭ rurale transilvane	104 —
Bonurĭ croato-slavone	104.50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.50
Imprumutulŭ cu premiu ung.	118.—
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	121.—
Renta de hărtiă austriacă	78.75
Renta de arg. austr.	801 0
Renta de aurŭ austr.	108 90
Losurile din 1860	132.25
Acțiunile băncei austro-ungare	852 —
Act. băncei de creditŭ ung.	286.—
Act. băncei de creditŭ austr.	276.10
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	6.02
Napoleon-d'orĭ	10.12
Mărcĭ 100 împ. germ.	62.70
Londra 10 Livres sterlinge	128.75

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 16 Februarie st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	$89^1/_4$	$90^3/_4$
Renta rom. amort. (5%)	$91^1/_2$	$92^1/_2$
» convert. (6%)	$83^1/_2$	$84^1/_2$
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	$33^1/_2$	$37^1/_2$
Credit fonc. rural (7%)	$98^1/_2$	$99^1/_2$
» „ „ (5%)	$83^1/_4$	$84^3/_4$
» » urban (7%)	$96^1/_4$	$97^1/_3$
» » » (6%)	89—	90—
» » » (5%)	79—	80—
Banca națională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Națională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	19.50	20.—
Bancnote austriace contra aurŭ.	1.98	2.00

Cursulu pieței Brașovŭ

din 1 Martie st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.39	Vênd.	8.42
Argint românesc	»	8.35	»	8.40
Napoleon-d'orĭ	»	10.07	»	10.12
Lire turcescĭ	»	11.44	»	11.48
Imperialĭ	»	10.44	»	10.48
Galbenĭ	»	5 95	»	6.00
Scrisurile fonc. »Albina»	»	101.—	»	102.—
Ruble Rusescĭ	»	116.—	»	117.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

ABONAMENTE

la

„Gazeta Transilvaniei“

se potŭ face cu începerea dale 1 și 15 ale fiecărei lunĭ, mai ușorŭ prin mandate postale.

Adresele ne rugămŭ a ni se trimite esactŭ arătându-se și posta ultimă.

Prețulŭ abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei lunĭ . . . . 3 fl. —
„ șése lunĭ . . . . 6 fl. —
„ unŭ anŭ . . . . 12 fl. —

Pentru România și străinătate:

pe trei lunĭ . . . . 10 francĭ
„ șése lunĭ . . . . 20 „
„ unŭ anŭ . . . . 40 „

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	—	7.30
Predealŭ	—	—	—	1.14
	—	—	—	—
Timișŭ	—	—	—	1.45
Brașovŭ	—	—	—	—
	7.47	—	4.16	2.32
Feldióra	8.24	—	5.02	—
Apatia	8.51	—	5.43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Hașfaleu	11.03	—	8.52	—
Sighișóra	11.29	—	9.19	—
	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12 00	—	10.16	—
Mediașŭ	12.29	—	10.57	—
Copsa mică	12.44	—	11.19 11.31	—
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blașiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12.48	—
Teiușŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2.18	—
Vințulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uióra	3.08	—	2.56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirisŭ	3.53	—	4.51	—
Apahida	5.10	—	5.28	—
Clușiu	5.30	—	5 56	—
	—	6.03	—	8.00
Nedeșdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirișŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	--	10.51
Ciucia	—	7.43	—	12 16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mező-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velințe	—	—	—	3.54
Oradia-mare	—	9.13	—	4.05
	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1.23	7.28
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena	—	—	2.15	—
	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	--
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11.05	3.58	7.38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.38	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2 06	- -
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.41	2 17	—
Mezö-Telegd	—	7.33	10.19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	—
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.54	4.07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.34	—
Aghiriș	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeșdu	—	—	4.58	6.24	--
Clușiu	—	10.28	5.26	6.43	--
	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriș	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea	1.01	—	—	—	9.53
	1 06	—	—	—	10.—
Uióra	1.13	—	—	—	10.09
Vințulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1.41	—	—	—	10.48
Teiușŭ	2.00	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2 35	--	—	—	12.12
Blașŭ	2.48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copșa mic	3 36	—	—	—	1.32
Mediașŭ	4.00	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.35	—	—	—	3.03
Sigișóra	5.12	—	—	—	3.49
Hașfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.02	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Brașovŭ	9.21	—	—	—	9.15
	—	—	1.55	—	—
Timișŭ	—	—	2.53	—	—
Predealŭ	—	—	—	—	--
	—	—	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiușŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.39	—	3.14
Vințulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Șibotŭ	12.52	—	4.50
Orăștia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborșin	5.30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9.33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10.27
Paulișŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovațŭ	7.59	—	11.25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok	8 42	—	4.52
	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok	11.20	12.41	—
	4.10	5.45	—
Aradŭ	4.30	6.—	7.04
Glogovațŭ	4 43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulișŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5.41	7.10	8 36
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bêrzova	6.28	7.55	—
Soborșin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8 55	9.58	—
Branicĭca	9.19	10.17	—
Deva	9 51	10.42	- - -
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăștiă	11.11	11.37	—
Șibotŭ	11.43	12.—	—
Vințulŭ de josŭ	12.18	12.29	- -
Alba-Iulia	12.36	12.46	—
Teiușŭ	1.29	1.41	--

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6 44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timișóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroșenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Hațegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Banița	3.05	—	6 40
Petroșenĭ	3.37	—	7.12

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroșenĭ	10 07	—	6.10
Banița	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Hațegŭ	12.42	—	9.01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1.53	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Brașovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ